

LIETUVOS INDIJOS IR RAMIOJO VANDENYNŲ REGIONO STRATEGINĖS GAIRĖS– UŽ SAUGESNĘ, ATSPARESNĘ IR EKONOMINĮ AUGIMĄ UŽTIKRINANČIA ATEITĮ

Lietuva ir Indijos – Ramiojo vandenynų regionas

1. Pastaraisiais metais smarkiai išaugo Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono strateginė reikšmė bei įtaka geopolitiniais ir ekonominiais pasaulio procesams. Jūrų keliais čia juda reikšminga pasaulio energijos išteklių ir prekių dalis, regionas tampa itin reikšmingas siekiant išsaugoti taisyklėmis grįstą pasaulio tvarką. Spartus Kinijos iškilimas regione ir už jo ribų, šios šalies vidaus vystymosi trajektorija ir stiprėjanti valia (pasirengimas) performuoti tarptautinę sąrangą lėmė tai, kad šis regionas pastaruoju metu tapo viena iš pagrindinių augančios geopolitinės įtampos arenų. Vis didesnio vaidmens regiono politinio stabilumo ir ekonominio tvarumo užtikrinime imasi Japonija, Korėjos Respublika, Australija, Naujoji Zelandija, Indija, Pietryčių Azijos valstybių asociacijos (ASEAN) ar Ramiojo vandenyno salų forumo valstybės.
2. 2022 m. Rusijos invazija į Ukrainą parodė, kad saugumo situacijos transatlantinėje erdvėje bei Indijos ir Ramiojo vandenynų regione yra glaudžiai susijusios. Rusija pasikėsino į svarbiausias tarptautines normas – valstybių sienų neliečiamumą, prievartos tarpvalstybiniuose santykiuose nevartojimą, pagarbą valstybių suverenitetui ir lygiateisiškumui, tarptautinės teisės viršenybę, pagarbą žmogaus teisėms ir orumui. Toks elgesys ardo taisyklėmis grįstą pasaulio tvarką ir sukuria precedentų, kurie gali skatinti ir kitas autoritarines valstybes ignoruoti tarptautines normas. Rusija sulaukia politinės, diplomatinės ir materialinės paramos kaip tik iš tų šalių, kurios siekia peržiūrėti esamą pasaulio tvarką. Dėl šių priežasčių **Indijos ir Ramiojo vandenynų regione taip pat intensyvėja bendradarbiavimas tarp valstybių, kurių saugumo pamatinė prielaida – taisyklėmis grįstos tarptautinės tvarkos išsaugojimas. Jas Lietuva vertina kaip artimiausias bendramintės partneres.**
3. Lietuvos Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono strateginės gairės rengiamos kaip atsakas į pasaulyje vykstančius geopolitinius pokyčius, darančius tiesioginę įtaką mūsų valstybei ir Europos Sąjungai (ES). **Esminis Lietuvos veikimo regione interesas – taisyklėmis grindžiamas pasaulio tvarkos stiprinimas.** Šiomis strateginėmis gairėmis tikimasi prisidėti prie darnaus Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono vystymosi, suvokiant šio proceso galimą įtaką ir Lietuvos valstybės raidai, saugumui ir gerovei. Strateginėse gairėse nustatomi esminiai Lietuvos interesai, įtvirtinamos prioritetinės veiklos kryptys.
4. Strategines gairės papildoma ilgalaikės ES, NATO šalių sąjungininkių ir regiono partnerių pastangas užtikrinti, kad Indijos ir Ramiojo vandenynų regionas išliktų laisvas, atviras ir būtų grindžiamas tarptautinėmis taisyklėmis. **Esame suinteresuoti puoselėti taiką ir visa apimančią saugumą, grindžiamą laisvės ir demokratijos sklaida, pagrindinių žmogaus teisių, orumo ir laisvių apsauga, tarptautinės teisės viršenybės ir daugiašalio bendradarbiavimo aplinka.** Šiomis strateginėmis gairėmis siekiama prisidėti prie ES Indijos ir Ramiojo vandenynų strategijos įgyvendinimo. Svarbu, kad Europos Sąjunga santykiuose su Kinijos Liaudies Respublika ir bendradarbiaudama su kitomis Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono šalimis kalbėtų vienu balsu, kad būtų atsisakoma ES vienybę skaldančių formatų ir iniciatyvų. Pažymėtinas dvišalis Lietuvos – JAV

strateginis dialogas Indijos-Ramiojo vandenyno klausimais, kurį sieksime plėtoti toliau ir įnešti savo indėlį siekiant atviro ES-JAV dialogo šiais klausimais.

5. Remiantis Lietuvos nacionaliniais interesais ir vertybėmis, bus stiprinamos esamos ir plėtojamos naujos partnerystės su regiono valstybėmis, siekiama prisidėti prie tarptautinės taikos ir saugumo įtvirtinimo, Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų įgyvendinimo, geros valdysenos, laisvosios rinkos, žaliosios ekonomikos, kovos su klimato kaita ir jos padariniais, žmogaus teisių ir lyčių lygybės stiprinimo, junglumo srityse. Tai bus daroma gerbiant regiono šalių bei partnerių interesus ir poreikius, remiantis Lietuvos patirtimi, atsižvelgiant į kultūrinę įvairovę. Bus veikama net tik toliau plėtojant **dvišalius ar daugiašalius santykius**, bet ir per **tarptautinių organizacijų platformas**, kartu su **ekonominiais ir socialiniais partneriais, nevyriausybėmis organizacijomis, švietimo sistemos institucijomis** bei tikslingiau išnaudojant **parlamentinės diplomatijos teikiamas galimybes**.
6. **Bus stiprinami ryšiai su NATO partnerėmis regione: Japonija, su kuria Lietuvą sieja strateginė partnerystė, Australija, Korėjos Respublika ir Naująja Zelandija.** Bus siekiama abipusiai naudingo bendradarbiavimo su **Indija** – didžiausia pasaulyje demokratine valstybe ir viena iš didžiausių pasaulio ekonomikų. Bus plečiamas dialogas su sparčiai augančios ekonomikos šalimis, priklausančiomis regione itin svarbiai **Pietryčių Azijos valstybių asociacijai**. Bus stiprinami ryšiai su Taivanu demokratijos stiprinimo ir atsparumo, aukštųjų technologijų ir kitose srityse. Taip pat bus **ieškoma bendrų sąlyčio taškų su kitomis regiono šalimis, kurios remia atvirosios ekonomikos principus ir laikosi prekybos taisyklių, yra pasiryžusios išsaugoti ir stiprinti veiksmingą daugiašališkumą ir tarptautine teise paremtą pasaulio tvarką¹**.
7. Strateginės gairės remiasi 2021 m. pavirtintomis: a) Lietuvos interesų Indijos ir Ramiojo vandenynų regione įgyvendinimo gairėmis; b) Lietuvos ir JAV strategine partneryste: dvišalių ir daugiašalių santykių priemonėmis; c) Lietuvos ir Japonijos strateginės partnerystės gairėmis ir d) 2022–2024 m. Lietuvos interesų stiprinimo JAV, Japonijoje ir Indijos bei Ramiojo vandenynų regione veiksmų planų įgyvendinimo priemonių sąrašu. Strateginės gairės yra grindžiamos Lietuvos Respublikos Konstitucija, Lietuvos Respublikos nacionalinio saugumo strategija, Valstybės pažangos strategija „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, 2021–2030 metų nacionaliniu pažangos planu, taip pat Valstybės ateities vizijos „Lietuva 2050“ projektu. Pastarojoje Lietuva įvardijama kaip atspari, konstruktyvi ir įtakinga globalios politikos veikėja, kartu su partnerėmis palaikanti ir stiprinanti demokratinėmis vertybėmis grįstą tarptautinę tvarką ir tai daranti derindama lyderystės, atviro bendradarbiavimo ir solidarumo su partneriais principus.
8. **Lietuvos Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono strateginės gairės bus įgyvendinamos remiantis trimis ramsčiais:**
 - I. **Saugumo didinimas ir politinio dialogo su regiono valstybėmis plėtra**, plėtojant regioninius pajėgumus, perduodant ir perimant gerąją patirtį atsparumo, kibernetinio

¹ **Indijos ir Ramiojo vandenynų regionas šiose strateginėse gairėse apima 41 šalį ir ekonomiką:** Afganistanas, Australija, Bangladešas, Butanas, Brunėjus, Fidžis, Filipinai, Indija, Indonezija, Japonija, Kambodža, Kinijos Liaudies Respublika (KLR), Kiribatis, Korėjos Liaudies Demokratinė Respublika (KLDK), Korėjos Respublika, Kuko Salos, Laosas, Malaizija, Maldyvai, Maršalo Salų Respublika, Mianmaras, Mikronezija, Mongolija, Naujoji Zelandija, Nauru, Niujė, Nepalas, Pakistanas, Palau, Papua Naujoji Gvinėja, Rytų Timoras, Saliamono Salos, Samoa, Singapūras, Šri Lanka, Tailandas, Taivanas, Tonga, Tuvalu, Vanuatu ir Vietnamas.

saugumo, kovos su hibridinėmis grėsmėmis, bendradarbiavimo gynybos ir kitose srityse.

II. Ekonominio bendradarbiavimo su regiono valstybėmis plėtra siekiant abipusės gerovės ir įgyvendinant strateginės diversifikacijos tikslus. Ekonominių partnerystės stiprinimas prekybos, investicijų, mokslo, technologijų, inovacijų srityse, ypatingą dėmesį skiriant gyvybės mokslams ir biotechnologijoms, tiekimo grandinių diversifikavimui, kovai su ekonomine prievarta.

III. Švelnioji galia, įsitinklinimas – t. y. aktyvi, žmonių tarpusavio santykiu grįsta tinklaveika; mainai mokslo, kultūros, švietimo, moterų ir jaunimo įgalinimo srityse; turizmo skatinimas, pristatant modernios, demokratinės Lietuvos valstybės patirtį regione. Demokratinų vertybių ir principų sklaida, žmogaus teisių, orumo ir laisvių apsauga, vystomojo bendradarbiavimo plėtra prisidedant prie gyvenimo, socialinių, ekologinių ir kt. standartų gerinimo regione, talentų pritraukimas į Lietuvą.

SAUGUMO POLITIKA. Atsparumo didinimo darbotvarkė

9. Kinijos Liaudies Respublikos tapimas pasauline ekonomine ir karine galia, dar intensyvesnis autokratinės valdžios vertikalės ir visuotinės kontrolės metodų įtvirtinimas šios šalies viduje, lydimas agresyvesnės užsienio politikos ir kur kas aktyvesnio galios projektavimo į išorę, daro didelę įtaką tiek regione, tiek už jo ribų. Dabartinė Kinija yra pasirengusi siekti savo tikslų ekonominės, politinės, diplomatinės ir kitokios prievartos būdu, jos požiūris į žmogaus teises, taisyklėmis grindžiamą tarptautinę tvarką ir tarptautinių organizacijų veikimą yra didelis iššūkis laisvoms ir atviroms demokratinėms visuomenėms. Pekino suartėjimas su Maskva ir tai iliustruojanti Kinijos pozicija Rusijos agresijos prieš Ukrainą klausimu didina jos priešpriešą demokratinėms valstybėms.
10. Besikeičiantis strateginis regiono kraštovaizdis lemia esamų saugumo iniciatyvų plėtrą ir naujų atsiradimą (pvz., Keturšalis saugumo dialogas (QUAD) tarp Australijos, Indijos, Japonijos ir JAV; AUKUS tarp Australijos, JAV ir Jungtinės Karalystės). Padėtį regione itin sunkina įtampa Taivano sąsiauryje, Šiaurės Korėjos vykdoma branduolinio ginklo ir balistinių raketų kūrimo programa, teritoriniai ir jūriniai konfliktai Rytų ir Pietų Kinijos jūrose bei Kinijos karinis aktyvumas jose, Indijos ir Pakistano, Indijos ir Kinijos nesutarimai, padėtis Afganistane, Mianmare ir kt. Tarptautinės teisės tikslas yra nepaisant kultūrinių ypatybių, valstybės dydžio ir valdymo formos užtikrinti visiems lygias teises ir galimybes. **Lietuva sieks, kad tarptautinės teisės viršenybės principas išliktų taikos ir stabilumo regione pagrindu.**
11. **Antisisteminių ir revizionistinių valstybių keliama saugumo iššūkiai Indijos ir Ramiojo vandenynų regione ir transatlantinėje erdvėje yra susiję,** – saugumo aplinkos pokyčiai viename regione daro įtaką kitam. Su sąjungininkais NATO ir ES bei bendraminčiais partneriais Indijos ir Ramiojo vandenynų regione panašiai vertiname globalius ir regioninius saugumo iššūkius ir esame nusiteikę ieškoti bendrų sprendimų.
12. Saugumo ir gynybos srityje mūsų tikslas yra prisidėti prie regiono bendraminčių šalių gynybinio potencialo augimo ir stiprinti atsparumą konvencinėms ir nekonvencinėms grėsmėms. Sieksime stiprinti bendradarbiavimą su Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono partneriais megzdami praktinius ryšius tarp kariuomenių ir saugumo pajėgų. Atsižvelgdami į partnerių interesus, esame pasirengę dalintis patirtimi visuotinės gynybos ir visuomenių pasipriešinimo klausimais, plėtoti karinės diplomatijos iniciatyvas ir taip didinti Lietuvos krašto apsaugos sistemos matomumą regione. Toliau plėsiame dialogą ir keitimąsi informacija per daugiašalius formatus ir reguliarias dvišales konsultacijas, siekdami stiprinti abipusį atsparumą ir užkirsti kelią kylančioms įtampoms, pasitelksime egzistuojančius formatus,

pavyzdžiui, Regioninį kibernetinės gynybos centrą ar NATO energetinio saugumo kompetencijos centrą, būsime atviri naujoms iniciatyvoms.

13. Atsižvelgiant į Lietuvos dydį, geografinę padėtį ir ekonominį pajėgumą, strateginių gairių įgyvendinimas priklausys nuo sąveikos su partneriais ir aktyvaus dalyvavimo priimant ES sprendimus. **Esame už atvirą, taisyklėmis grindžiamą regiono saugumo struktūrą, įskaitant saugias jūrų susisiekimo linijas.** Lietuva taip pat prisidės prie NATO šalių partnerystės su Australija, Japonija, Naująja Zelandija ir Korėjos Respublika stiprinimo, remdama pastangas vieningai reaguoti į bendras terorizmo, branduolinio ginklo platinimo, radiacinės saugos, kibernetinių atakų ir klimato kaitos keliamas grėsmes saugumui. Kartu su NATO ir ES partneriais dalyvausime tarptautinėse misijose ir operacijose. **Itin svarbi bendradarbiavimo su regiono valstybėmis kryptis – koordinavimasis Jungtinių Tautų (JT) ir JT specializuotų agentūrų veikloje.**
14. Vienas iš pagrindinių Lietuvos siekių – įvairiomis vidinėmis ir tarptautinėmis priemonėmis stiprinti atsparumo didinimo darbotvarę. Lietuvos patirtis patvirtina, kad vis dar trūksta veiksmingo atsako į neteisėtą, politiškai motyvuotą ekonominį spaudimą instrumentų ir institucijų. **Lietuva yra pasirengusi testuoti aktyvų dalyvavimą priimant ES sprendimus šiais klausimais,** ypač plėtojant ir įgyvendinant ES ekonominio saugumo strategiją ir ES vidaus rinkos nuostatas, pavyzdžiui, Svarbiausiųjų žaliavų iniciatyvą, Europos lustų aktą, Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktą, taip pat kovos su ekonomine prievarta priemonę. Šios iniciatyvos ženkliai prisideda prie tarptautinės bendruomenės pastangų spręsti iššūkius, susijusius su žalingomis priklausomybėmis Indijos ir Ramiojo vandenynų regione. Kartu su ES ir bendraminčiais partneriais remsime sąžiningą konkurenciją grįstą tarptautinę prekybą, siekdami stiprinti Pasaulio prekybos organizaciją ir naudotis Europos bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos ekspertize.
15. Lietuvos užsienio politikos Indijos ir Ramiojo vandenynų regione principai savaime išplaukia iš kertinių mūsų valstybės, visuomenės ir ES vertybių – **demokratijos, laisvės, teisės viršenybės ir pagarbos žmogaus teisėms principų.** Savo regione esame įsitvirtinę kaip laisvės ir demokratijos plėtros centras ir ketiname likti atviri šias pamatines vertybes remiančių individų ir grupių atžvilgiu, kad ir kokia būtų jų geografinė kilmė ir padėtis. Sieksime pagal galimybes atliepti Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono demokratijos ir žmogaus teisių rėmėjų poreikius, skatinti ir įsitraukti į įvairius bendradarbiavimo formatus. Pripažindami ir vertindami regiono įvairovę, unikalias atskirų valstybių bei visuomenių istorines patirtis ir kultūrinį paveldą, su partneriais plėtosime dialogą abipusės pagarbos ir supratimo pagrindais. Nuosekliai remsime demokratinį politinį procesą ir įtraukią bei darnių visuomenių raidą.
16. Lietuvos patirtis liudija, kad pagarba žmogaus teisėms ir laisvėms ne tik yra suderinama su ekonominio vystymosi tikslais, bet ir ženkliai prisideda juos įgyvendinant, todėl dėsime pastangas didinti šio pasirinkimo patrauklumą toms šalims, kurios dar tik renkasi savo pažangos trajektorijas. **Ketiname aktyviai prisidėti prie ES demokratijos ir žmogaus teisių darbotvarkės įgyvendinimo, sieksime, kad ES iniciatyvoms būtų teikiama didesnė parama regione ir atskirose jo dalyse.** Remsime regioninių formatų, visų pirma ASEAN, demokratinį, geros valdysenos, teisės viršenybės, žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių dėmenis. Lietuva save pozicionuoja kaip demokratijas telkiančią partnerę, kuri savo vienijantį įdirbį ir potencialą sieks pritaikyti ir Indijos ir Ramiojo vandenynų regione.
17. Lietuva turi ne tik skausmingą okupacijos istoriją, bet ir valstybės atkūrimo, pilietinės visuomenės, atsparumo auginimo, išsivadavimo patirties. Visa tai prisidėjo prie to, kad dabar mūsų šalis gali telkti ir vienyti visuomenes, burti tarptautines koalicijas. Nesėkmingas Kinijos

ekonominis ir diplomatinis spaudimas Lietuvai rodo, kaip esant patikimų partnerių užnugariui ir pakankamam valstybės bei visuomenės atsparumui galima atsispirti ekonominiam šantažui. Pastarųjų metų Lietuvos santykių su Kinija patirtis leidžia dalintis išmoktomis atsparumo spaudimui pamokomis su regiono valstybėmis ir plačiau. Lietuva gali prisidėti užkardant ar kovojant prieš ekonominę, politinę, diplomatinę prievartą, valstybių agresorių hibridines atakas prieš visuomenes ir šalių partnerių institucijas.

18. Lietuva, kaip ir kitos ES valstybės narės, laikosi vienos Kinijos politikos ir tuo pačiu pabrėžia, kad *status quo* Taivano sąsiauryje negali būti keičiamas kariniu ar prievartos būdu.. Taika ir stabilumas Taivano sąsiauryje yra vienas aktualiausių geopolitinių tarptautinės politikos klausimų ir būtina Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono šalių saugumo ir klestėjimo sąlyga. Situacijos blogėjimas neišvengiamai ir esmingai paveiktų ne tik paties regiono, bet ir tarptautinį saugumą, sukeltų didžiulių neigiamų padarinių pasaulio ekonomikai. Pasisakome už nesutarimų ir įtampos mažinimą dialogo būdu, kartu siekdami bendraminčių valstybių vienybės Taivano sąsiaurio klausimais. Lietuva siekia gilinti praktinį bendradarbiavimą su Taivanu – bendraminte demokratija ir svarbia ekonomine ir technologine partnere. **Ekonominių santykių su Taivanu plėtra yra vienas iš Lietuvos strateginių prioritetų, ekonominės diversifikacijos politikos dalis.**
19. **Karinė parama Rusijos agresijai prieš Ukrainą ar bandymas jėgos ar prievartos būdu keisti padėtį Taivano sąsiauryje – raudonos linijos, kurių peržengimas sukeltų adekvatų valstybių, suinteresuotų taisyklėmis grįstos pasaulio tvarkos išsaugojimu, atsaką.**
20. Propaganda, dezinformacija, priešišku naratyvų sklaida vertintina kaip rimta grėsmė saugumui. Itin svarbu dirbti su Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono šalių visuomenėmis siekiant pažaboti Rusijos skleidžiamą ir Kinijos stiprinamą dezinformaciją, taip pat Kinijos kuriamą informacinį spaudimą prieš Taivaną. Rusijos ir Kinijos skleidžiami naratyvai, priešiškus Vakarų valstybėms įrodo, kad būtina bendromis pastangomis stiprinti kovą su dezinformacija. Siekiant šio tikslo, svarbus bendraminčių koalicijų būrimas, Lietuvos ekspertizės ir visuomenių atsparumo didinimo patirties perdavimas, taip pat gerųjų praktikų perėmimas iš Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono valstybių. **Lietuva dės visas pastangas, kad regione būtų įgyvendinama daugiau kovos su priešiškais naratyvais veiklų ir iniciatyvų.**
21. Nedemokratinė valstybių veiksmų kibernetinėje erdvėje kelia grėsmę visiems be išimties. **Stiprinsime bendradarbiavimą su bendramintėmis partnerėmis Indijos ir Ramiojo vandenynų regione kibernetinio saugumo srityje.** Toliau plėtosime dvišalį bei daugiašalį (ypač prisidėdami prie ES ir NATO iniciatyvų) kibernetinį dialogą, ekspertų ir informacijos mainus, stiprinsime praktinį bendradarbiavimą, įskaitant bendrą dalyvavimą pratybose.
22. Naujų technologijų plėtra ne tik teikia ekonominių galimybių, bet ir kelia saugumo iššūkių. Naujos virsmo technologijos (angl. *emerging disruptive technologies*) leidžia imtis priešišku veiksmų prieš geografiškai tolimą priešininką. **Reaguodama į vis didesnę besiformuojančių virsmo technologijų poveikį taisyklėmis grįstai pasaulio tvarkai ir tarptautiniam saugumui, Lietuva sieks didinti savo ekspertizę ir įdirbį, aktyviau įsitraukti į diskusijas dėl geresnio ateities saugumo iššūkių reglamentavimo, grėsmių užkardymo strategijų ir mechanizmų kūrimo bei vystymo.** Sieksime bendradarbiauti su regiono valstybėmis gynybos pramonės srityje, skirsime daugiau dėmesio aukštųjų technologijų taikymui ir vystymui.
23. Daug Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono šalių yra didelio vulkaninio aktyvumo zonose, regionas itin jautrus klimato kaitai ir jos sukeltiems neigiamiems padariniams. Tai gali

skatinti migraciją iš pakrantės ar salose įsikūrusių valstybių, taip pat iš žemyno dėl gyvenamosios erdvės, maisto ar geriamojo vandens trūkumo. Svarbu didinti visuomenių atsparumą ir darnios bei klimato kaitai atsparios ekonomikos plėtrą, stiprinti pasirengimą krizėms. Įgyvendindama ES klimato kaitos ir energetikos iki 2030 m. tikslus, Lietuva pabrėžia klimato veiksnių sąsajos su žaliosios energetikos pertvarka svarbą, viešojo ir privataus sektoriaus partnerystę inovatyvių aplinkosaugos sprendimų, ekologinių inovacijų, darnaus ir konkurencingo ekonominio augimo bei darbo vietų kūrimo srityse. **Sieksime prisidėti prie ES ir tarptautinės bendruomenės pastangų spręsti Indijos ir Ramiojo vandenynų regionui aktualias maisto saugos, epidemiologinių krizių, klimato kaitos ir jos sukeltų padarinių problemas, padėti regiono valstybėms imtis žaliosios transformacijos mažinant iškastinio kuro vartojimą, padėti keisti vartotojų elgseną siekiant saugoti aplinką ir tausoti regiono gamtos išteklius.**

EKONOMINIS BENDRADARBIAVIMAS. Tikslingas veikimas siekiant abipusės gerovės

24. Indijos ir Ramiojo vandenynų regionas – sparčiausiai augantis regionas, kuriame gyvena kone du trečdaliai pasaulio gyventojų. Regione yra 3 iš 5 didžiųjų pasaulio ekonomikos šalių: Kinija, Japonija ir Indija. Regione sukurama virš 60 proc. pasaulio BVP ir trečdalis pasaulio ekonomikos produkcijos. Šiam regionui tenka arti pusės pasaulinės prekybos prekėmis, per jį vyksta pusė pasaulinės jūrų prekybos. **Taigi ekonominio bendradarbiavimo su Indijos ir Ramiojo vandenynų regionu plėtra yra strategiškai svarbi Lietuvos ekonominės ir užsienio politikos dalis.** Dalis Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono partnerių yra pasiekę aukštą mokslinio ir technologinio išsivystymo lygį, todėl Lietuvos ekonominis bendradarbiavimas gali prisidėti prie spartesnės Lietuvos transformacijos į aukštą pridėtinę vertę kuriančią ekonomiką, o šalims partnerėms suteikti daugiau verslo plėtros galimybių.
25. **Bendradarbiavimas su regiono šalimis turi būti vykdomas laikantis pagarbos teisės viršenybės principui.** Tik tokiu būdu, veikdami pagal iš anksto sutartas taisykles, galėsime tikėtis tvarių ekonominių santykių, kurie nepriklausytų nuo vienašališkų ir neprognozuojamų sprendimų. **Glaudesnis dvišalis ir daugiašalis ekonominis bendradarbiavimas su regiono valstybėmis turi būti siejamas ne tik su trumpo ar vidutinio laikotarpio ekonomine nauda, bet ir su ilgalaikiu geopolitiniu tikslu – prisidėti prie autokratinėms valstybėms įtakos mažinimo minėtame regione.** Sieksime plėtoti bendradarbiavimą su regiono valstybėmis, kurios remia atviros ekonomikos ir taisyklėmis grindžiamos prekybos principus, yra pasiryžusios išsaugoti veiksmingą daugiašališkumą ir tarptautine teise pagrįstą tvarką. **Tokiu būdu bus siekiama ne tik tvaraus ekonominio augimo, bet ir užtikrinti atsparumą ekonomikos krizėms, tiekimo grandinių trikdžiams bei užkardyti kelią ekonominei prievartai.**
26. Ekonominio bendradarbiavimo aktyvinimas gali prisidėti prie pereinamojo laikotarpio teisingumo ir visuomenių atkūrimo po konfliktų proceso. Lietuva galėtų perduoti savo gerąją reformų įgyvendinimo patirtį, taip prisidėdama prie darnaus ir skaidraus regiono vystymosi, stabilumo ir regioninės bei globalios integracijos. **Sieksime, kad teigiamo pokyčio kūrimas vyktų per Lietuvos transformacijos patirties perdavimą ekonominių reformų, geros valdysenos diegimo, pilietinės visuomenės kūrimo srityse.**
27. Atsižvelgdami į geopolitines realijas ir strateginės diversifikacijos tikslą **plėsiame galimybes atverti naujas rinkas, kurios mažintų priklausomybę nuo dominuojančių tiekimo šaltinių.** Bus siekiama kartu su regiono valstybėmis įvairinti tiekimo grandines ir pritraukti investicijas. **Pirmenybė bus teikiama aukštą pridėtinę vertę kuriančioms aukštųjų**

technologijų sritims, atitinkančioms Lietuvos ekonominio saugumo uždavinius ir partnerių poreikius.

28. Regionas yra itin didelis ir įvairialypis, todėl bendradarbiavimas bus grindžiamas atsižvelgiant į Lietuvos žmonių ir verslo poreikius, taip pat regiono šalių prekybinio, investicinio, ekonominio, mokslinio ir technologinio bendradarbiavimo lūkesčius. Siekdama efektyvaus tikslų įgyvendinimo Lietuva bendradarbiavimą su regionu plėtos šiomis kryptimis: 1) ES bendradarbiavimo ir partnerystės kūrimo; 2) paramos tarptautinėms ir regioninėms organizacijoms (ASEAN, PIF, PPO, EBPO, UNESCO); 3) dvišaliu pagrindu; 4) įsitraukdama į bendrus projektus su kitomis Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono valstybėmis.
29. Apie 40 procentų ES užsienio prekybos vyksta per Pietų Kinijos jūrą. Skatinsime ES laisvosios prekybos susitarimų su regiono valstybėmis efektyvų įgyvendinimą ir naujų susitarimų sudarymą. **Sieksime, kad sąlygų verslui gerinimas kurtų įtraukią daugiašalę ir dvišalę teisinę aplinką.** Prekybos sutartys ir partnerystės, pavyzdžiui, šiuo metu sudarytos skaitmeninės partnerystės su Japonija, Korėjos Respublika ir Singapūru, o taip pat aktyvus veikimas siekiant gauti reikalingus eksporto leidimus bei sertifikatus eksportuotojams gali svariai prisidėti prie ekonominių ryšių su strategiškai svarbaus Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono šalimis plėtos ir Lietuvos ekonomikos augimo.
30. Lietuvos dvišalė prekyba su Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono šalimis nuolat auga. Remdamiesi Lietuvos Respublikos Vyriausybės komisijos – Ekonominės diplomatijos tarybos 2022 m. patvirtintu prioritetinių šalies eksporto ir inovacijų rinkų sąrašu, kuriame yra **devynios Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono šalys ir ekonomikos – Japonija, Korėjos Respublika, Taivanas, Singapūras, Australija, Malaizija, Indonezija, Vietnamas, Indija, skatinsime eksportą į šias šalis.** Taip pat dėsime pastangas ilguoju laikotarpiu megzti naujus prekybinius ryšius su kitomis Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono valstybėmis. Ekonominės diplomatijos taryba tarp **prioritetinių tiesioginių užsienio investicijų pritraukimo rinkų** yra įtraukusi **Singapūrą, Taivaną, Japoniją ir Korėjos Respubliką.** Į **tikslinių atvykstamojo turizmo rinkų** sąrašą įtrauktos **Japonija, Korėjos Respublika, Taivanas.** **Žemės ūkio ir maisto produktų eksporto prioritetinių rinkų** sąrašė yra **Japonija, Taivanas, kaip svarbios ir perspektyvios eksporto rinkos numatytos Korėjos Respublika, Singapūras, Indonezija, Malaizija, Vietnamas.** Šiame sektoriuje ypatingą dėmesį skirsime **ekologiškų ir aukštesnės pridėtinės vertės lietuviškos kilmės žemės ūkio produkcijos eksportui ir investicijoms.**
31. Atsižvelgdami į prioritetines Lietuvos mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtos ir inovacijų prioritetų raidos kryptis, **plėtosime partnerystes su Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono šalimis ir ekonomikomis sveikatos, technologijų ir biotechnologijų, informacinių ir ryšių technologijų, naujų gamybos procesų srityse.** Ypatingas dėmesys bus skiriamas potencialiems investuotojams į aukštos pridėtinės vertės aukštųjų technologijų sritis, ypač į gyvybės mokslus, puslaidininkines bei finansines technologijas, elektronikos ir automobilių komponentų sritis. Šiose srityse **bus plečiamas dialogas su sparčiai augančiomis ekonomikomis, priklausančiomis Pietryčių Azijos valstybių asociacijai (ASEAN).** Bus stiprinami ryšiai su **Taivanu aukštųjų technologijų, mokslinių tyrimų, prekybos, turizmo, investicijų skatinimo ir kitose srityse.**
 - I. Lietuvos lazerių pramonė užima reikšmingą vietą pasaulyje ultratrumpųjų mokslinių lazerių srityje, todėl svarbu užtikrinti lazerių pramonės stiprinimą ir plėtrą. Svarbu didinti Lietuvos lazerių pramonės žinomumą Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono rinkose. Dvišalis ir daugiašalis Lietuvos ir regiono partnerių bendradarbiavimas turėtų

padėti rasti konkrečių ilgalaikių sprendimų, skatinančių įmones, švietimo įstaigas ir su lazeriais susijusias organizacijas plėtoti abipusiškai naudingas partnerystes.

- II. Gyvybės mokslų srityje, ypač biotechnologijų ir sveikatos priežiūros sektoriuose, svarbu didinti Lietuvos žinomumą Indijos ir Ramiojo vandenynų regione. Šis sektorius Lietuvoje yra sparčiai augantis, tai atveria galimybes plėsti bendradarbiavimą su Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono valstybėmis.
 - III. Lietuva tapo regioniniu tarptautinių technologijų bendrovių centru ir telekomunikacijų eksperte. Technologijų sektoriaus varomosios jėgos yra *Fintech*, dirbtinis intelektas, programinės įrangos inžinerija, o telekomunikacijų sektorius garsėja sparčiu internetu ir didele plačiajuosčio ryšio tinklo skvarba. Indijos ir Ramiojo vandenynų regionas teikia Lietuvai daug galimybių dalintis patirtimi ir plėtoti įvairius bendradarbiavimo projektus.
 - IV. Nauji gamybos procesai, medžiagos ir technologijos (fotonikos ir lazerinės technologijos, puslaidininkiniai gaminiai, konstrukcinės ir kompozitinės medžiagos, lanksčiosios produktų kūrimo ir gamybos technologinės sistemos) prisideda prie Lietuvos inovatyvumo didinimo. Bendradarbiavimas šioje srityje su Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono valstybėmis suteikia galimybę išplėsti ir įvairinti tiekimo grandines ir ieškoti naujų sinergijų.
32. Plėtodama bendradarbiavimą su Indijos ir Ramiojo vandenynų regionu, Lietuva atsižvelgs į regiono valstybių socialinius ir ekonominius lūkesčius, pavyzdžiui, skaitmeninimo, moterų ir jaunimo įgalinimo, žiedinės ekonomikos ir kitose srityse. Įvertinus turimus išteklius ir žinias, **bus siekiama bendradarbiauti su ES valstybėmis bei Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono bendramintėmis, kurios turi daugiau darbo su regiono šalimis įgyvendinant geros valdysenos, pažeidžiamų visuomenės grupių įgalinimo projektus patirties.**
- I. Lietuva sieks įkurti specialų fondą ir bendradarbiaudama su Lietuvos asocijuotomis verslo organizacijomis įgyvendins projektus, skirtus prekybiniam ir ekonominiam bendradarbiavimui su Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono valstybėmis skatinti, tai turėtų prisidėti prie darnaus regiono šalių ekonomikos vystymo.
 - II. Bus vertinami konkretūs regiono valstybių poreikiai ir siekiama patenkinti jų lūkesčius įgyvendinant gyvenimo kokybės gerinimo projektus ir skurdo mažinimo programas. Šią veiklą numatoma vykdyti su šalimis bendramintėmis, taip pat aktyviau dalyvauti ES iniciatyvose ir projektuose.
 - III. Siekdama ilgalaikio poveikio, Lietuva nukreips ir investuos savo išteklius į tris pagrindines kryptis: 1) geros valdysenos stiprinimas per e. valdžios projektų propagavimą ir diegimą, 2) pilietinės visuomenės stiprinimą per pažeidžiamų visuomenės grupių įtrauką į aktyvias ekonomines veiklas, 3) laisvos ir taisyklėmis grįstos užsienio prekybos politikos skatinimą, dalyvavimą paramos prekybai projektuose.
 - IV. Įvertinus regiono šalių poreikius, taip pat Lietuvos turimas kompetencijas, bus siekiama prisidėti prie projektų, skirtų plėtoti žaliąją energetikos pertvarką, žiedinę ekonomiką ir inovatyvias mažo išmetamųjų teršalų kiekio, atsparias klimato kaitos pokyčiams technologijas ir sprendimus. Jau veikiantiems regione partneriams bus siūloma ekspertinė parama.
 - V. Lietuva į savo vystomojo bendradarbiavimo projektų kūrimą ir įgyvendinimą įtrauks verslo, nevyriausybines organizacijas, valstybines ir savivaldos institucijas, mokslo, kultūros ir meno įstaigas. Tai ne tik užtikrins vystomojo bendradarbiavimo projektų efektyvumą, žmoniškųjų ryšių tarp Lietuvos ir Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono plėtrą, bet ir leis didesnei Lietuvos visuomenės daliai pajusti Lietuvos įsitraukimo Indijos ir Ramiojo vandenynų regione naudą.
 - VI. Kartu su Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono partnerėmis sieksime vykdyti vystomojo bendradarbiavimo projektus ES Rytų kaimynystės šalyse.

- 33. Lietuva sieks aktyviau veikti energetinio saugumo srityje, prisidėti prie alternatyvių energijos šaltinių plėtojimo.** Lietuva yra patyrusi energetinį spaudimą, todėl savo energijos šaltinių tiekimo diversifikacijos ir energinio efektyvumo didinimo patirtį gali perduoti kitoms valstybėms. Įgyvendindama **ES klimato kaitos ir energijos politikos tikslus iki 2030 metų** ir ES energetinio saugumo strategiją, Lietuva sieks stiprinti ES išorės energetikos politiką: plėtoti dialogą su svarbiausiais energijos išteklių tiekėjais bei vartotojais, inovatyvių technologijų ir sprendinių kūrėjais Indijos ir Ramiojo vandenynų regione. **Didindama abipusį energetinį saugumą ir energinę nepriklausomybę Lietuva ketina dalintis gerąja patirtimi su regiono šalimis partnerėmis. Tai padėtų mažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro ir suteiktų postūmį žaliajai transformacijai.** Galimos bendradarbiavimo sritys yra naujų suskystintųjų gamtinių dujų terminalų, atsinaujinančiosios energijos išteklių, tvaraus kuro (vandenilio, biometano) gamybos projektų vystymas. Šie projektai padėtų šalims partnerėms siekti energinės nepriklausomybės ir nulinio išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų (teršalų) emisijos tikslų.
- 34. Jūrų saugumas yra gyvybiškai svarbus Indijos ir Ramiojo vandenynų regionui ir jo ekonominei gerovei, taip pat ir visai ES. Lietuva sieks prisidėti prie saugios laivybos ir navigacijos laisvės, taip pat stiprinti bendradarbiavimą su regiono šalimis mėlynosios ekonomikos, labiausiai – tvaraus turizmo, uostų veiklų ir vandenynų užterštumo mažinimo srityje.** Klaipėdos jūrų uostas yra vienas iš kelių neužšalantių uostų Šiaurės Rytų Europoje, antras pagal tonazą dydį ES uostas Baltijos regione. Lietuva turi vieną iš labiausiai išplėtotų transporto ir logistikos centrų sistemą regione, jau veikiančias jūros, geležinkelių ir kelių transporto jungtis. **Junglumui (angl. *connectivity*) tampant vis svarbesne dedamąja Indijos ir Ramiojo vandenynų regione, Lietuva siūlys regiono šalims, pripažįstančioms taisyklėmis ir teisės normomis grindžiamą tvarką, išnaudoti Lietuvos teikiamas įeigos į ES rinką galimybes.**
- 35. Lietuva – konkurencingos geografinės padėties, turizmo išteklių ir paslaugų valstybė, deja, dėl nepakankamo šalies žinomumo ir atpažįstamumo Indijos ir Ramiojo vandenynų regione vis dar neišnaudojamas atvykstamojo turizmo iš šio regiono potencialas. Ketiname sutelkti pastangas ir pristatyti Lietuvą kaip patrauklią turizmo valstybę. Atvykstamojo turizmo skatinimas taip pat prisidėtų prie didesnio Lietuvos pažinimo Indijos ir Ramiojo vandenynų regione.**

ŠVELNIOJI GALIA IR ĮSITINKLINIMAS. (Su)jungiamo žmonės ir patirtis – tinklaveikla regione

- 36. Nepaisant pasauli skaldančių ir visuomenės izoliuojančių tendencijų, gyvename globalizacijos eroje ir turime kaip niekada daug junglumo galimybių. Glaudesniam Lietuvos bendradarbiavimui su Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono šalimis būtina išnaudoti šias galimybes, gilinti abipusį pažinimą ir supratimą. Indijos ir Ramiojo vandenynų regionas yra itin įvairus, kompleksiškas, turtingas kultūrinių ir istorinių kontekstų. Visapusiškas šio regiono pažinimas ir atskleidimas Lietuvos visuomenei yra viena iš pagrindinių sėkmingo įsitinklinimo ir bendradarbiavimo prielaidų.**
- 37. Mūsų valstybės ir visuomenės susidomėjimas Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono šalimis nuolat auga. Pastaraisiais metais Lietuva atidarė ambasadas Australijoje, Korėjoje Respublikoje, Singapūre, taip pat prekybos atstovybę Taivane, rodydama atvirumą ir pasirengimą stiprinti ryšius su regiono šalimis. Palaipsniui stiprėja bendradarbiavimas politikos, ekonomikos, taip pat švietimo, mokslo ir kultūros srityse. Šia kryptimi Lietuva ketina ir toliau plėtoti santykius su regiono šalimis. Svarstyтина tolesnė diplomatinių**

atstovybių plėtra regione ir jų stiprinimas, bus skatinami glaudesni ekonominio bendradarbiavimo, kultūriniai, moksliniai, visuomeniniai šalių ryšiai.

38. Lietuva ir toliau sieks didinti savo žinomumą ir matomumą Indijos ir Ramiojo vandenynų regione, konsoliduodama prioritetines veiklas ir išryškindama svarbiausias kryptis. Ketiname aktyviau pristatyti Lietuvą kaip atvirą ir pažangią valstybę, tam pasitelkdami naujų arba stiprindami esamus žmoniškųjų ryšių plėtros regione instrumentus. Bendraminčių ir panašiai mąstančiųjų rato plėtimas itin svarbus dabar, kai ilgus metus egzistavę tarptautinės tvarkos principai dažnai paminami mūsų šaliai nedraugiškų režimų, o visuomenė vaidina vieną iš svarbiausių vaidmenų kovojant su priešiškais naratyvais.
39. Bendradarbiavimą ir geresnį regiono pažinimą ketinama plėtoti per Azijos studijų centrų veiklą Lietuvos aukštosiose mokyklose: skatinti regiono studijas Lietuvoje, ieškoti kitų būdų plėtoti žinias Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono klausimais. **Strateginis regiono studijų vystymas prisidėtų prie įvairiapusių ryšių mezgimo, kai turintys specializuotų žinių absolventai įsiliėtų į tyrimų centrų, verslo, turizmo, kultūrinių mainų ir kitus sektorius.** Azijos studijų plėtojimas Lietuvoje galėtų būti paskata regiono valstybėms kurti Lietuvos ar Baltijos šalių centrus, kurie taptų Lietuvos švelniosios galios lopšiais regione. Galimybė Lietuvos ir regiono šalių studentams įgyti dalį ar visas studijas, taip pat atlikti praktikas ir stažuotes priimančiosiose šalyse prisidėtų prie žmoniškųjų ryšių stiprinimo, Lietuvos ir regiono jaunimo tarpkultūrinių kompetencijų ugdymo ir geresnio abipusio pažinimo.
40. Lietuvą kaip aukštojo mokslo studijų kryptį renkasi nemažai studentų iš Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono valstybių. **Esame suinteresuoti ir ateityje stiprinti akademinį judumą ir bendradarbiavimą, skatinančius Lietuvos aukštojo mokslo tarptautiškumą ir studijų kokybę. Tikslinga bendradarbiavimą skatinti ypač tose studijų kryptyse, kuriose ruošiami aukštą pridėtinę vertę kuriančių sektorių (IRT, lazerių, *Fintech*, gyvybės mokslų, palydovų ir kitų inovatyvių technologijų) specialistai.** Siektina ir ateityje šiems tikslams pasitelkti trečiosioms šalims atvertas ES programas, pavyzdžiui, studentų ir dėstytojų judumą skatinančią programą Erasmus+ ir bendradarbiavimą tyrimų srityje skatinančią „Europos Horizonte“ programą. Turėtų būti plėtojami ir pasiteisinę dvišaliai bei daugiašaliai susitarimai, kurių tikslas – sinergija ir lėšų sutelktumas.
41. Siekdami sėkmingo ir abipusiškai naudingo Lietuvos veikimo Indijos ir Ramiojo vandenynų regione, turime ieškoti jungčių tarp Lietuvos ir regiono valstybių. Esama patirtis rodo, kad tokiomis jungtimis gali tapti lingvistinės ir istorinės sąsajos, taip pat asmenybės, kurių veikla buvo susijusi su regiono valstybėmis ir Lietuva. **Pasitelkdami naujus arba stiprindami senus švelniosios galios ir žmoniškųjų ryšių regione instrumentus tikslingai ruošime ir įgyvendinsime savas tinklaveikos idėjas ir projektus, pritaikytus vietos kontekstui.** Svarbu ir toliau ieškoti istorinių, lingvistinių, asmenybių saitais paremtų bendrysčių, o jų radus – tinkamai viešinti. Šie saitai yra labai svarbūs siekiant plėtoti politinį ir ekonominį bendradarbiavimą su regiono šalimis, skatinant žmoniškuosius ryšius.
42. Žmoniškiesiems ryšiams puoselėti labai svarbus lietuvių diasporos bei Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono ekspertų indėlis. **Lietuva turi daug žmoniškųjų ir socialinių išteklių, todėl būtina ir toliau juos skatinti, telkti ir remti. Svarbu skirti dėmesio ir paramos lietuviams regione, įskaitant ir gausias lietuvių bendruomenes Australijoje ir Naujojoje Zelandijoje, puoselėti užsienio lietuvių vienijančią tapatybę, jų ryšius su Lietuva ir veiklas, jungiančias Lietuvą su Indijos ir Ramiojo vandenynų regionu, aktyviau palaikyti pilietines iniciatyvas, kuriančias ryšius su regionu, didinančias Lietuvos atpažįstamumą ir matomumą. Bendromis valstybės ir diasporos organizacijų pastangomis bus siekiama**

sukurti patrauklią ir patikimą naujų idėjų generavimo, ekspertinio lygmens erdvę regione ir Lietuvoje.

43. Žmogiškųjų ryšių plėtrai svarbus ir miestų, miestelių, nevyriausybinių organizacijų, asociacijų bei sporto kolektyvų bendradarbiavimo tinklų kūrimas. Tokie žmogiškųjų ryšių plėtros projektai labai prisideda prie Lietuvos vardo žinomumo, taip pat neretai skatina verslo partnerystes. Šiuo požiūriu **perspektyvi sritis yra sporto diplomatijos Indijos ir Ramiojo vandenynų regione plėtojimas**. Jau esantis įdirbis pristatant Lietuvą kaip krepšinio valstybę ir iš to gimstantys konkretūs bendradarbiavimo projektai gali būti bendradarbiavimo ir kitose sporto srityse pavyzdys.
44. Siekiant sustiprinti ryšius tarp visuomenių ir didinti Lietuvos žinomumą yra svarbus aktyvesnis veikimas Indijos ir Ramiojo vandenynų regione per vystomojo bendradarbiavimo projektus. **Lietuva turi ką pasiūlyti ir technologijų bei inovacijų srityje, ypač besivystančioms regiono valstybėms. Mūsų patirtys gali būti pritaikomos skatinant demokratines reformas, vykdant skaitmeninimo projektus, taip pat įgyvendinant JT Darnaus vystymosi darbotvarkės 2030 m. tikslus, prisidėti prie klimato kaitos švelninimo, energetinio saugumo didinimo bei žaliosios transformacijos regione, įtraukiant valstybines ir savivaldos institucijas, nevyriausybines organizacijas, mokslo, kultūros ir meno įstaigas.** Plėtodami dvišalius projektus, turime juos matyti platesniame ES regioninio veikimo kontekste ir pasitelkti ES finansinę Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę „Globali Europa“. Taip prisidėtume prie ES vystomojo bendradarbiavimo politikos tikslų ir principų įgyvendinimo.
45. Kultūros ir kūrybinės industrijos yra pažangi, didelį eksporto augimo potencialą turinti sritis, kurianti ne tik aukštos pridėtinės vertės darbo vietas, bet ir daranti didelį poveikį šiandienos visuomenėms, padedanti pažinti kraštus ir kultūras. **Sieksime plėtoti bendradarbiavimą šioje srityje ir pasitelkdami kultūros ir kūrybines industrijas gerinti šalies tarptautinį konkurencingumą Indijos ir Ramiojo vandenynų regione, kurti aukštos pridėtinės vertės produktus bei inovacijas.** Esame atviri regiono kultūros ir kūrybinėms industrijoms, kurių paklausa neišvengiamai augs kartu su didesniu Lietuvos visuomenės įsitraukimu ir regiono pažinimu.
46. Tarptautinis kultūrinis bendradarbiavimas sudarys sąlygas lygiavertei Lietuvos ir Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono šalių bei organizacijų sąveikai, teks galimybių kurti bendras kultūrinės raiškos formas, dalyvauti tarptautiniuose kultūros raidos procesuose, įnešti į juos savo indėlį. **Bus svarbu puoselėti bendrystę, paremtą skirtingų kultūrinių bendruomenių solidarumo ir tolerancijos idėjomis, daugiau dėmesio skirti vertybiniams mainams, pagarbai žmogaus teisėms, orumui ir laisvėms, skatinti tarpkultūrinį dialogą.** Sieksime dalyvauti aktyviai regione veikiančiuose EUNIC klasteriuose².

Apibendrinimas

47. Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono reikšmė pasaulio ekonomikai, politikai ir kultūrai smarkiai išaugo, tai ir ateities tendencija. **Lietuvos aktyvi veikla Indijos ir Ramiojo vandenynų regione prisideda prie pamatinio Lietuvos intereso išsaugoti ir sustiprinti tarptautine teise grįstą pasaulio tvarką, apsaugančią visų valstybių darnią plėtrą.** Bendradarbiavimas su Indijos ir Ramiojo vandenynų ekonomikomis Lietuvai būtinas norint pereiti iš vidutinių pajamų į aukštos pridėtinės vertės ekonomiką. Lietuvos kūrėjai,

² EUNIC (*European Union National Institutes for Culture*) – ES nacionalinių kultūros institutų tinklas.

mokslininkai, nevyriausybines organizacijos, finansines ir kultūrinės institucijos galės įgyvendinti savo potencialą plačiajame pasaulyje užmezgę ryšius su Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono visuomenėmis ir kūrėjais. Lietuva bus pajėgi visavertiškai veikti pasaulyje išplėtojusi žmoniškųjų kontaktų tinklą Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono valstybėse.

- 48.** Lietuvos Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono strateginės gairės yra įgyvendinamos koordinuojant veiksmus ir konsultuojantis su kitomis Lietuvos institucijomis, socialiniais ir ekonominiais partneriais, savivaldos, mokslo, meno ir kultūros institucijomis bei nevyriausybėmis organizacijomis. Strateginės gairės bus nuolat peržiūrimos ir atnaujinamos bei pritaikomos prie besikeičiančių sąlygų. Jų įgyvendinimą užtikrins Strateginių gairių įgyvendinimo veiksmų planas, kurį ketinama parengti 2023 m. pabaigoje.